

Tajemství přední stavby těla psa – anatomie vysvětlená logikou

Wayne Cavanaugh

VeźmĚte dva prsty, poloŹte je na hornĚ část svĚho ramene a sledujte kost, kterĚ probĚhĚ vodorovnĚ od vrcholu lopatky (scapula) ke kosti hrudnĚ (sternum), kterĚ je umĚstĚna svĚsle uprostřed vašeho hrudnĚho koše. Tato vodorovnĚ spojovacĚ kost je vaše klĚčnĚ kost (clavicula), mĚnĚ formĚlnĚ nazývanĚ lĚmcovĚ kost. Snadno ji nahmatĚte i uvidĚte, protoŹe na rozdĚl od vĚtšiny kostĚ nĚnĚ překryta svaly, ale pouze kůŹĚ. Je takĚ jedinou vodorovnĚ uloŹenou kostĚ v našem tĚle. NejdůleŹitĚjší však je, Źe klĚčnĚ kosti spojujĚ naše paŹe s trupem. Proč je důleŹitĚ vĚdĚt, Źe lidĚ majĚ klĚčnĚ kost, kterĚ skutečnĚ spojuje ramena s trupem? ProtoŹe psi ji nemajĚ.

Orangutani majĚ obrovskou sílu a pruŹnost v oblasti ramen. DokĚŹou natĚhnout paŹe, jednou rukou se chytit vĚtve, druhou unĚst svou nĚkolik set kilogramů vĚŹicĚ tĚlesnou hmotu a vytĚhnout se na vyššĚ vĚtev. MajĚ samozřĚjnĚ velmi vĚraznĚ a pevnĚ klĚčnĚ kosti, kterĚ to všechno drŹĚ pohromadĚ. Psi je nemajĚ.

Ve skutečnosti psi nemajĚ ŹĚdnĚ kosti, kterĚ by spojovaly jejich lopatky s tĚlem. MĚsto toho jsou připojeny pouze pomocĚ svalů a vazů. Zkuste se nad tĚm na chvĚli zamyslet. CelĚ přednĚ část psa je spojena s trupem, ale ne prostřednictvĚm kostĚ. Jak důleŹitĚ je tedy umĚstĚnĚ, Źhel a vyvĚŹenost přednĚ stavby tĚla, aby bylo toto spojenĚ co nejefektivnĚjší?

Důvod, proč psi nemajĚ skutečnĚ klĚčnĚ kosti, je čistĚ funkčnĚ. Psi, stejnĚ jako jejich předci vlci, patřĚ mezi kurzoriĚlnĚ predĚtory, tedy druhy přizpůsobenĚ běhu. KurzoriĚlnĚ savci jsou ŹivočichovĚ uzpůsobenĚ k pohybu na delšĚ vzdĚlenosti — dokĚŹou překonĚvat velkĚ prostory, vyhledĚvat vzdĚlenĚ zdroje potravy a vody, pronásledovat kořist i unikat predĚtorům. Na rozdĚl od nekurzoriĚlnĚ savců – napřĚklad lidĚ – nepotřebujĚ zvedat, tlačit ani tĚhnout předmĚty, aby zĚskali potravu, a nepotřebujĚ ani otĚčet končetinami do všech smĚrů. Tyto funkce vyŹadujĚ zcela odlišnĚ systĚm připojenĚ přednĚch končetin k trupu... vĚetnĚ, jak uŹ asi tušĚte, klĚčnĚch kostĚ.

Jako predĚtorštĚ kurzoriĚlnĚ ŹivočichovĚ musĚ psi vynikat ve dvou vĚcech: rychlosti a obratnosti. Spolu s pĚteřĚ, kterĚ se dokĚŹe pozoruhodnĚ ohýbat a natahovat, a silnou zadnĚ partĚĚ zajišřujĚcĚ pohyb vpřed, jsou psĚ ramena utvĚřena tak, aby zajišřovala rovnovĚhu a prodluŹovala dĚlku kroku. Aby to všechno fungovalo, je mimořĚdnĚ pruŹnost naprosto zĚsadnĚ a zĚkladnĚ podmĚnkou.

Představte si, že z ptačí perspektivy sledujete ramena loveckého psa, jak se prořezávají polem. Krátké výbuchy rychlosti, zastavení, rozběhy, prudké obraty na místě a poté tiché označení kořisti. Můžete vidět veškerou krásu a „magii“ anatomie v praxi. Všimněte si, jak je celá přední stavba těla připojena k trupu v oblasti ramen a pevně drží díky „obalu“ svalů.

Stejně jako je snadné vidět u člověka klíční kost pod kůží, nemělo by být příliš obtížné naučit se rozpoznat správné úhlení přední části těla a sklon lopatky. Zde je osvědčená pomůcka. Představte si, že držíte provázek s kamenem přivázaným na konci. U naprosté většiny plemen by měl kámen – pokud provázek položíte přímo na vrchol kohoutku – dopadnout přesně k tlapce (ideálně do jejího středu), pokud je přední stavba těla správná. Je to poměrně jednoduché pozorovat. *(Pokud dopadne výrazně před tlapku → pes je „postavený vpředu pod sebou“ (krátké nadloktí, strmá lopatka) nebo výrazně za tlapku → příliš položená lopatka nebo posunutá přední stavba.) **

Nejenže je to klíčový ukazatel toho, co se skrývá „uvnitř“, ale zároveň ukazuje místo, kde je nesen 60 % hmotnosti psa. Přesto stále vídáme psy, kteří vítězí, ačkoliv mají tlapky postavené pod uchem, což znamená, že veškerá váha je přinejlepším v nestabilní poloze. Pokud je tomu tak, je něco zásadně špatně v umístění, úhlu a délce lopatky i nadloktí. Aby pes mohl efektivně otáčet, zatáčet, odrážet se přední částí těla a běžet, měla by být jeho hmotnost soustředěna pod kohoutkem. Je to otázka naučit se vnímat rovnováhu.

Na utváření úhlení přední části těla se podílejí dvě hlavní kosti: lopatka, se svým výrazným hřebenem směřujícím (ideálně) správným směrem, a kost pažní (nadloktí). Tyto kosti jsou stejně dlouhé a svírají úhel 90 stupňů. Pokud je představa pravého úhlu při úhlení obtížně pochopitelná, představte si velké tiskací písmeno L, otočené o čtvrt otáčky — a máte to.

Jedním z nejčastějších problémů v přední stavbě těla je nepoměrně krátká kost pažní (nadloktí). Pes se správnou délkou lopatky, ale krátkou kostí pažní (nadloktím), nedokáže efektivně natáhnout přední končetinu. U naprosté většiny, i když ne u všech plemen, je nutná stejná délka těchto kostí. Existuje však několik krásných výjimek v délce a úhlu kosti pažní (nadloktí) u některých plemen. Například ibizský podenco – jeho celková stavba těla a atletičnost vytvářejí jedinečný a velmi elegantní pohyb, který je pro toto plemeno typický. Pro pochopení specifické přední stavby jednotlivých plemen je nezbytné studovat jejich historii a standard, zejména pokud jde o délku a postavení lopatky, kosti pažní (nadloktí) a končetiny jako celku.

Správná přední stavba těla psa samozřejmě není jen otázkou samotného úhlení. Kosterní část předku zahrnuje: lopatku (scapula), pažní kost – nadloktí (humerus), loket, předloktí (vřetenní a loketní kost – radius a ulna), zápěstí (carpus), záprstí (metacarpus) a prsty (tlapku). Nikdo nemusí znát všechna latinská označení, aby byl dobrým rozhodčím — stačí znát jednotlivé části a jejich funkční význam. Důležité je porozumět velikosti, tvaru a postavení každé kosti a tomu, jak se navzájem spojují a spolupracují.

Plemenně specifická šířka a hloubka předhrudí také přispívají ke kvalitní přední stavbě těla. Předhrudí je do značné míry závislé na tvaru, požadované kapacitě a délce hrudního koše u daného plemene. (I když zde hovoříme především o přední stavbě těla, pozoruhodný hrudní koš by si zasloužil samostatnou kapitolu). Stejně jako u lidí mají i psi hrudní kost (sternum), která spojuje obě poloviny hrudního koše. Přední konec hrudní kosti psa, nazývaný poststernum (přední výběžek hrudní kosti), je nejvíce vpřed uloženou částí těla a lze jej snadno nahmatat rukou. Jeho umístění a míra výraznosti jsou dalším ukazatelem toho, jak je přední stavba těla situována ve vztahu k celkové stavbě psa.

Síla a tvar kostí jsou pro plemenně specifickou funkci přední stavby těla také důležité. Má být kostra u daného plemene oválná, plochá (listovitá), nebo kulatá — a proč? Totéž platí pro tlapky. Mají být kočičí, zaječí, kulaté či jinak tvarované? Jak velké a z jakého důvodu? A co nadprstí — jaký má mít sklon? Když už je řeč o nadprstí, nemáte někdy pocit, že u některého plemene téměř zmizelo?

Dalším klíčovým znakem přední stavby těla je délka předních končetin. Například u mnoha plemen by měla být výška od tlapky k lokti stejná jako výška od lokte k vrcholu kohoutku. To není náhodný požadavek. Je stanoven zcela cíleně tak, aby odpovídal pohybu typickému pro dané plemeno. Zdá se mi však, že tento požadavek je u některých populárních plemen, kde je právě tento poměr důležitý, přehlížen. K jeho posouzení nejsou potřeba žádná měřidla — lidské oko by mělo být schopno rozpoznat poměr mezi vzdáleností loket–zem a loket–kohoutek. Je samozřejmé, že krátkonohá plemena šlechtěná pro norování, hrabání, lov mezi kameny nebo pohyb mezi končetinami hospodářských zvířat mají své vlastní specifické proporce délky končetin. Opět platí, že je nutné studovat standard každého plemene, abychom pochopili, jak má být jeho přední stavba těla konstruována a jaký je její účel a funkce.

Výklad o přední stavbě těla by nebyl úplný bez zmínky o krku. Pes má sedm krčních obratlů. Víte, kolik jich má žirafa? Také sedm — stejně jako shi-tzu, slon, člověk i myš. Všichni savci a všechna plemena psů mají sedm krčních obratlů. Výjimkou jsou pouze kapustňáci (6) * a lenochodi (podle druhu 5 až 9). *

Jaká je tedy správná celková délka těchto sedmi krčních obratlů u jednotlivých plemen a proč? Jak dlouhý nebo krátký musí krk být, aby mohl plnit svou funkci a odrážel historii plemene? Jak silné a jakého tvaru jsou svaly, které tyto obratle podpírají? Jak se tyto svaly a vazy spojují a obtáčejí kolem ramene? Přecházejí krátké krky do ramen stejným způsobem jako krky delší? Jak spolu souvisejí tvar krku a přední stavba těla? Kolik síly je potřeba k nesení hmotnosti, kterou vyžaduje funkce daného plemene? A konečně — krk musí nést i váhu hlavy. Nevím, kolik váží hlava irského vlkodava, ale když mě můj nechtěně udeří hlavou, je to, jako by do mě narazil vlak.

Jedno je však jisté. Pokud přejedete rukou od horní části krku směrem za ramena a cítíte, že spojení není plynulé a pevné, měli byste zjistit proč. Plynulý přechod krku do ramen není jen estetickou záležitostí — zároveň určuje, jak na sebe navazují krk a páteř, aby poskytovaly co největší pružnost a sílu.

Prvním prvkem, na který myslíme při posuzování plynulého přechodu krku do ramen, je délka a sklon lopatky. Lopatka by proto měla být šikmo uložená, tedy sklánět se dozadu do těla ve správném úhlu a nahoře být téměř mírně prohnutá dovnitř, aby byl přechod plynulý. I když je někdy potřeba nahmatat ji přes svaly a tuk, horní okraj každé lopatky lze poměrně snadno najít. Pokud ji nenajdete tam, kde byste očekávali, zkuste ji hledat výše v oblasti krku — právě tam se totiž strmé, rovné lopatky často „schovávají“.

Většina chovatelů by se shodla, že správná, plemenně typická přední stavba těla je jakýmsi svatým grálem — jednou z nejobtížnějších věcí, které lze dosáhnout a dlouhodobě udržet. Jedním z důvodů je citlivý způsob, jakým je přední část těla připojena k trupu. Dalším je skutečnost, že se skládá z mnoha jednotlivých částí, z nichž každá musí být správná sama o sobě. A zároveň musí navazovat a fungovat v harmonickém celku.

Můj zesnulý přítel, Dr. Jim Edwards, říkával, že díky svému akademickému zázemí v zoologii a genetice přistupoval k posuzování zpočátku zevnitř ven. Mnozí naopak začínají zvenčí. Nemyslím si, že na tom záleží, pokud existuje skutečně hluboké porozumění fascinující anatomii — symfonii kostí, které se skrývají uvnitř.

Na rozdíl od Jima nemám doktorát z žádného vědního oboru založeného na anatomii. Jsem jen nepokrytý, celoživotní student, který se snaží každý den naučit něco nového. Tato úvaha o přední stavbě těla je pouze souborem mých názorů a postřehů týkajících se anatomie předku psa. Nemá přinášet hotové odpovědi. Jejím cílem je spíše nabídnout výchozí body, od kterých si můžeme klást otázky — sami sobě i navzájem. A to vše při neustálém učení se, jak co nejlépe „vidět“ psa.

Poznámka: S rizikem, že tím věc trochu zkomplikuji — a dříve, než se ozve nějaký anatom — psi technicky vzato mají drobný anatomický útvar nazývaný „klíční kost“ (clavicula). Není to však nic, co by se dalo srovnávat s tím, co si běžně představujeme pod pojmem klíční kost. Má asi 2–3 mm na šířku, je tvořen chrupavkou a nenapojuje se kloubně na žádné jiné kosti. Je tak malý, že na rentgenových snímcích obvykle není viditelný.

**Poznámka překladatele.*

Tento článek vyšel v časopise *The Canine Chronicle* February 2026: <https://bt.editionsbyfry.com/publication/?i=859919&m=&id=8717&p=84&dev=1> a je přeložen a publikován s laskavým souhlasem vydavatele i autora.

Překlad Ing. Lenka Šímová, *Leyas Borzoi*, www.leyas.com

